

Főoldal>Az Ön jogai>Alapjogok>A Charta ismertségét és alkalmazását előmozdító tagállami intézkedések

A Charta ismertségét és alkalmazását előmozdító tagállami intézkedések

Franciaország

A Charta alkalmazását és ismertségét a jogalkotó, a közigazgatási szervek, a büntetőszervek és az igazságszolgáltatás körében előmozdító kormányzati politikák.

1. Ecole nationale de la magistrature (ENM, Francia Bírói Továbbképző Intézet)

Az Alapjogi Chartával az Országos Bírói Továbbképző Intézet igen széles körben foglalkozik a francia bírák szakmai alapképzése és továbbképzése során.

1.1.1. Szakmai alapképzés

A bírák alapképzésének részeként az Alapjogi Chartára hivatkoznak azokon a tematikus foglalkozásokon, amelyek különösen a polgári eljárás alapelveire, a gyermek mindenképp felett álló érdekére, valamint a bírák etikájára és deontológiájára terjednek ki (47. cikk).

A bírák és ügyvédek közötti kapcsolat és párbeszéd előmozdítását célzó tanfolyamok lehetőséget nyújtanak a Charta 48. cikkének megvitatására is.

A Francia Bírói Továbbképző Intézet egynapos képzést is kínál az Európai Unió Bíróságáról, amelynek során az Európai Unió Alapjogi Chartáját tárgyalják.

A tanfolyam bevezetője során bemutatják az okmányt és annak hatályát. Ezt követően műhelytalálkozókat szerveznek. A 20 fős csoportokra osztott bírójelöltek gyakorlati esettanulmányokon keresztül foglalkoznak a témával.

Ezen túlmenően 2019-ben a Charta jogilag kötelező erejűvé válásának 20. évfordulója alkalmából külön csoportos tevékenységet szerveztek.

1.1.2. Munkahelyi képzés**Kifejezetten a Chartával foglalkozó képzések**

2019 óta külön figyelmet szentelnek az Alapjogi Chartának, hogy felhívják a bírák figyelmét ezen eszköz használatára.

2019-ben a Charta hatálybalépésének 10. évfordulója alkalmából tartott képzésen kívül a Grenoble-Alpes Egyetem Jogtudományi Karával (a Jean Monnet professzúrával) partnerségben **külön ad hoc képzést dolgoztak ki a Chartáról és annak vitarendezési mechanizmusáról**. Ez az egynapos tanfolyam több oktatási célt is betöltött: A Charta bemutatása, a Charta hozzájárulása az alapvető jogok védelméhez, valamint a Charta gyakorlati alkalmazása a francia jogrendben. Az elméleti megközelítésen kívül (délelőtt) gyakorlati esettanulmányokat is beterveztek, különösen szociális ügyekben és az európai elfogatóparanccsal kapcsolatban (délután). Ez az ülés az ügyvédek számára is nyitva állt szakmaközi továbbképzés céljából.

2020-ban távképzést vezettek be a világválság miatt. A képzést két szakaszra osztották: A résztvevőknek az ENM pedagógiai platformon meg kellett tanulniuk a tartalmakat (tematikus kurzusvideók és dokumentáció), ezt követte egy virtuális tanóra, ahol gyakorlati példákat elemeztek, mintafeladványokat és teszteseteket oldottak meg, valamint vitát rendeztek a résztvevők között. A képzés bírákat és ügyvédeket ültetett egy asztalhoz azzal a céllal, hogy szakmaközi együttműködés jöjjön létre közöttük; a tanfolyamon mintegy harminc személy kapott képzést. **A tanfolyamot 2021-től jelenléti formában szeretnék megtartani.**

2021-ben az EU Alapjogi Chartájáról szóló képzés beépült az „Aktuális uniós ítélkezési gyakorlat” című képzésbe, amely a korábbi évekhez hasonlóan egy tanulmányi napot jelentett, délelőtt az elméletre, délután pedig a gyakorlati esetekkel foglalkozó műhelytalálkozókra összpontosítva. A képzést hibrid formában tartották. A Moodle platformon már meglévő, az EU Alapjogi Chartájáról szóló oktatási videók hatékonyan egészítették ki a képzést.

2022-ben az „Aktuális uniós joggyakorlat” című tanulmányi napot a Grenoble-i Egyetem / Paris Sorbonne I / ENM által szervezett, „Az EU Alapjogi Chartája: Bírósági és közigazgatási gyakorlat” című konferencia váltja fel. A konferencián közigazgatási és rendes bírósági bírák, ügyvédek és tudományos szakemberek vehetnek részt.

Az Alapjogi Chartáról szóló Moodle-tanfolyam továbbra is rendelkezésre áll a képzés kiegészítésére szolgáló bevezető eszközként.

A Chartával kapcsolatos képzés az európai jogban

Az Alapjogi Charta tanulmányozása négy európai jogi tanfolyam keretében is folyik, amelyeket bíráknak kínálnak folyamatos képzés formájában:

Az igazságszolgáltatás és az európai integráció: Ez a háromnapos képzés kifejezetten az európai intézmények működéséről és az EUB aktuális ítélkezési gyakorlatáról szól. Három előadás foglalkozik a Chartával („Az uniós jog alkalmazása a büntetőeljárásokban”, „Az Európai Unió Alapjogi Chartája” és „Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem”).

A Bíróság és az emberi jogok európai egyezménye: Ez a képzés kifejezetten az Alapjogi Charta és az emberi jogok védelméről szóló európai egyezmény közötti kapcsolatra összpontosít. Magában foglalja a két bíróság ítélkezési gyakorlatát, valamint a nemzeti legfelsőbb bíróságoknak az európai ítélkezési gyakorlat következetességére vonatkozó ítélkezési gyakorlatát.

A bíróság és a nemzetközi környezet: Ezen az ülésen a bíróságok szerepéről tesznek fel kérdéseket az európai és nemzetközi jog aktuális fejleményeinek fényében. Ennek keretében az Alapjogi Chartát olyan európai eszközként vitatják meg, amely hozzájárul az alapvető jogok elsőbbségéhez a törvényalkotás során.

A jog érvényesüléséről és a véleménynyilvánítás szabadságáról szóló konferenciasorozat: A Jogérvényesülési Főigazgatóság által finanszírozott „JUST FREE – 2020–2022” projekt keretében létrehozott konferenciasorozat, amelyet 2020 szeptembere óta rendeznek meg, három szeminárium formájában zajlik, amelyek az Alapjogi Chartával és az emberi jogok európai egyezményével összefüggésben a véleménynyilvánítás szabadságának korlátaival, a nyilvánosság tájékoztatáshoz való jogával és a bírák véleménynyilvánítási szabadságához való jogával foglalkoznak. A projekt keretében rendezett valamennyi konferenciát egy applikáció támogatja.

2. Francia Büntetés-végrehajtási Továbbképző Intézet (École nationale de l'administration pénitentiaire)

Az Európai Unió Alapjogi Chartájára referenciaként hivatkoznak és egyben oktatási segédanyagként is használják a büntetés-végrehajtási személyzetnek szóló képzés során, például az emberi jogok és különösen a fogvatartottak jogainak európai védelme területén.

Az Alapjogi Charta 10. évfordulója alkalmából a Francia Büntetés-végrehajtási Továbbképző Intézet 2020-ban a 48. börtönigazgató-jelölt csoport és a 13. börtönrehabilitációs és próbaidős igazgató-jelölt csoport keretében megrendezett nyilvános szónokversennyel járult hozzá a Charta népszerűsítéséhez és jobb megértéséhez.

A Charta jobb megértését és alkalmazását segítő eszközök

Gyakorló jogászoknak (jogalkotók, közigazgatási dolgozók, büntülődőző hatóságok, az igazságszolgáltatásban dolgozók, jogi szakemberek)

Az Országos Bírói Továbbképző Intézet által kifejlesztett eszközök

Az Országos Bírói Továbbképző Intézet tematikus területet és oktatócsomagot is biztosít az Európai Unió Alapjogi Chartájának témájában (történet, az ítélkezési gyakorlattal kapcsolatos kutatás stb.) az oktatási platformján a szakmai alapképzésben és továbbképzésben részt vevő bírák számára, különös tekintettel az Európai Unió Alapjogi Ügynöksége által kidolgozott, a Chartával kapcsolatos eszközökre (

[Az Ügynökség 2018. évi kézikönyve a Charta alkalmazásáról](#)).

Állampolgároknak

A közösségi igazságügyi központok hálózata (*des maisons de la justice et du droit*)

Országszerte 141 intézményükkel a közösségi igazságszolgáltatási központok olyan helyek, amelyeket az emberek felkereshetnek, ahol meghallgatják és elirányítják őket, továbbá ahol ingyenes és bizalmas tájékoztatást kapnak a jogaikról és kötelezettségeikről. Helyi igazságszolgáltatási jelenlétet biztosítanak, és hozzájárulnak a bűnmegelőzéshez, az áldozatok támogatásához és az igazságszolgáltatáshoz való hozzáféréshez. A közösségi igazságügyi központok felhasználhatják a Chartát, különösen az iskolákat célzó oktatási tevékenységek során a fiatalok igazságszolgáltatáshoz való hozzáféréseinek előmozdítása terén.

Más uniós tagállamok vagy uniós érdekelt felek által kifejlesztett, a Chartával kapcsolatos eszközök használata és népszerűsítése

I. – Az Emberi Jogok Védelmezője (*Le Défenseur des Droits*)

a) Működése

Franciaországban az Emberi Jogok Védelmezője a 2011. március 29-i 2011-333. sz. sarkalatos törvénnyel létrehozott független közigazgatási hatóság. Az Alkotmány 2008-as reformja óta szerepel az Alkotmányban; feladata az öt illetékességi területéhez tartozó panaszok kezelése: A közszolgáltatásokat igénybe vevők jogainak és szabadságainak védelme, a gyermek mindenképp felett álló érdekének és jogainak védelme és előmozdítása, a megkülönböztetés elleni küzdelem és az egyenlőség előmozdítása, a személy- és vagyonbiztonsági tevékenységet végző személyekre vonatkozó etikai szabályok tiszteletben tartása, végül pedig a visszaélést bejelentő személyek kezelése és védelme.

Bármely természetes vagy jogi személy, aki úgy véli, hogy jogait megsértették, panaszt nyújthat be közvetlenül több mint 500 küldöttön keresztül, több mint 800 helyszínen a területen, vagy közvetlenül a központban interneten keresztül vagy levélben, ingyenesen.

Az Emberi Jogok Védelmezője jelentős vizsgálati jogkörrel rendelkezik. Magyarazatot kérhet, és bármely állami vagy magánszervezet rendelkezésére bocsáthatja a jogvita kivizsgálása és rendezése szempontjából lényeges információkat.

Vizsgálódása végén az emberijog-védő a peren kívüli egyezséget részesíti előnyben. Az intézmény által kezdeményezett egyezségek közel 80%-a sikeres. Az Emberi Jogok Védelmezője olyan határozatot is elfogadhat, amelyben egyedi vagy általános ajánlásokat fogalmaz meg. Amennyiben egy ügyet bíróság elé visznek, az Emberi Jogok Védelmezője minden bíróság előtt *amicus curiae*ként észrevételeket tehet. Az Emberi Jogok Védelmezője a jogok védelmére irányuló fellépésével párhuzamosan kidolgozza az egyenlőség és a jogok érvényesülése előmozdítására irányuló politikát.

Az Emberi Jogok Védelmezője meglehetősen korlátozott mértékben használja a Chartát, amennyiben az csak akkor alkalmazható, ha az állam az Unió jogát hajtja végre (a Charta 51. cikke). Ezért ezt először is bizonyítani kell, ami nem mindig nyilvánvaló. Az Emberi Jogok Védelmezője könnyebben hivatkozhat az emberi jogok európai egyezményére és az Emberi Jogok Európai Bíróságának gazdag ítélkezési gyakorlatára, vagy a megkülönböztetésről szóló uniós irányelvekre.

Ugyanakkor az Emberi Jogok Védelmezője is hivatkozhat a Chartára, olykor más szerződésszövegeken (például a fogyatékkal élő személyek jogairól szóló nemzetközi egyezményen vagy az emberi jogok európai egyezményén) felül. Esetenként diszkriminatív helyzetekre vonatkozó panaszokkal kapcsolatban alkalmazza a Chartát, ami az Emberi Jogok Védelmezőjének egyik konkrét beavatkozási területe.

Íme néhány példa olyan határozatokra, amelyekben a Charta hasznos jogi eszközként szolgált az Emberi Jogok Védelmezője számára egy adott ügyben.

1. példa: Annak megtagadása, hogy a munkavállaló szülési szabadság igénybevétele céljából idő előtt megszüntesse a szülői szabadságát

Az Emberi Jogok Védelmezőjéhez panasz érkezett, amely szerint a munkáltató (egy elsődleges egészségbiztosítási pénztár) megtagadta a munkavállalótól azt a lehetőséget, hogy szülési szabadság igénybevétele céljából idő előtt megszüntesse a szülői szabadságát, mivel első gyermeke megszületése után teherbe esett [1].

Az Emberi Jogok Védelmezője által feltett kérdésre a munkáltató elismerte, hogy az Európai Unió Bírósága három alkalommal kimondta, hogy nemem alapuló hátrányos megkülönböztetésnek minősül az, ha megtagadják a munkavállalótól, hogy szülési szabadságra hivatkozva megszüntesse a szülői szabadságát [2].

Mindazonáltal a munkáltató megtagadta ezen ítélkezési gyakorlat követését azzal az indokkal, hogy azt nem ültették át a francia jogba. A Munka törvénykönyve L.1225-52. cikke két olyan esetről rendelkezik, amikor a munkáltató nem tagadhatja meg a szülői szabadság idő előtti megszüntetését; ezek a következők:

a gyermek halála;

vagy a háztartás forrásainak jelentős csökkenése.

Ezzel a Munka törvénykönyve nem zárja ki a szülői szabadság más okból történő idő előtti megszüntetésének lehetőségét, feltéve, hogy a felek erről megállapodnak.

Az Emberi Jogok Védelmezőjének ezért emlékeztetnie kellett az elsődleges egészségbiztosítási pénztárat, hogy a hátrányos megkülönböztetés tilalma olyan közrendi tilalomnak minősül, amelytől egyetlen munkáltató sem térhet el. Ezért arra a következtetésre jutott, hogy a panaszos szülői szabadságának a szülési szabadság céljából történő idő előtti megszüntetése a panaszossal szembeni, nem alapján történő hátrányos megkülönböztetésnek minősül. E határozatban az Emberi Jogok Védelmezője részben az Európai Unió Alapjogi Chartájának alábbi cikkeire alapította érveit:

A Charta 33. cikke, amely garantálja „a család védelmét, valamint a család és a munka összeegyeztetését”. E tekintetben a 33. cikk második bekezdése úgy rendelkezik, hogy „a család és a munka összeegyeztetése érdekében mindenkinek joga van [...] a fizetett szülési szabadságra”.

A Charta 21. cikke rendelkezik – többek között – a nem alapján történő hátrányos megkülönböztetés tilalmáról, a 23. cikk pedig minden területen biztosítja a férfiak és nők közötti egyenlőséget.

Ez a példa azt mutatja, hogy amint az uniós jog hatálya alá tartozunk – ami a jelen esetben is így van, mivel a foglalkoztatás terén vonatkozik ránk a nem alapján történő hátrányos megkülönböztetés tilalma, és különösen a 2006/54/EK irányelv –, az Emberi Jogok Védelmezője alkalmazhatja a Chartát, és az közvetlenül alkalmazandó a nemzeti jogban.

2. példa – A fogyatékkal élő személyek nem férhetnek hozzá olyan promóciós ajánlatokhoz, amelyek kizárólag a vasúti menetjegyek értékesítésére szolgáló külön weboldalon érhetőek el.

Az Emberi Jogok Védelmezőjéhez panasz érkezett azzal kapcsolatban, hogy a fogyatékkal élő személyek nem férhetnek hozzá olyan promóciós ajánlatokhoz, amelyek kizárólag a vasúti menetjegyek értékesítésére szolgáló külön weboldalon érhetőek el. Az Emberi Jogok Védelmezője ezért arra a következtetésre jutott, hogy ez a helyzet a következők értelmében vett megkülönböztető gyakorlat eredménye:

a vasúti személyszállítást igénybe vevő utasok jogairól és kötelezettségeiről szóló rendelet, amely kimondja, hogy „a vasúttársaság, a menetjegy-értékesítő vagy az utazásszervező nem tagadhatja meg a fogyatékkal élő vagy csökkent mozgásképességű személy helyfoglalásának elfogadását vagy menetjegy kiadását ilyen személy részére” [3];

de az Alapjogi Charta 21. cikke is;

végül pedig a 2008. május 27-i 2008-496. sz. francia törvény.

Az Emberi Jogok Védelmezője ezért azt az ajánlást tette, hogy az online jegyportált kezelő vállalat tegye lehetővé a fogyatékkal élő személyek számára, hogy valamennyi promóciós viteldíjhoz hozzáférjenek, köztük a nemzetközi utazásokra vonatkozókhoz is. A Chartát itt is kiegészítő és iránymutató érvként használták:

kiegészítő jellegű, mivel az uniós jogban nincs olyan horizontális irányelv, amely tiltja a megkülönböztetés tilalmát a fogyatékkal élő személyek árukhoz és szolgáltatásokhoz való hozzáférése terén, és az utasok jogairól és kötelezettségeiről szóló rendelet meglehetősen korlátozott, ezért a Charta 21. cikke kimondja a megkülönböztetésmentesség fő elveit, említést téve a fogyatékkal élő személyek árukhoz való hozzáférése terén;

valamint iránymutató érv is, amely a közvetlen alkalmazhatóság előírásával alátámasztja az ajánlásokat és kártérítési igényeket.

Ezen túlmenően a jogállamiság és az alapvető jogok előmozdítása érdekében végzett munkájának részeként, a partnerhálózatain keresztül (az Európai Ombudsman által irányított Ombudsmanok Európai Hálózata; a gyermekek jogainak védelmezőit tömörítő ENOC; Equinet, az európai diszkriminációellenes szervek hálózata; a külső és független rendőri mechanizmusok informális IPCAN-hálózata; az uniós jog megsértését bejelentő személyek védelméről szóló, 2019. október 23-i, (EU) 2019/1937 európai parlamenti és tanácsi irányelvre vonatkozó eszmecserét szolgáló NEIWA informális hálózat.

Az Emberi Jogok Védelmezője nemcsak az emberi jogok európai egyezményét, a vonatkozó irányelveket alkalmazza, hanem – meglehetősen szisztematikus módon – az Alapjogi Chartát is. E hálózatok keretében az Emberi Jogok Védelmezője nagy mértékben együttműködik az Európai Unió Alapjogi Ügynökségével (FRA), amely a Charta előmozdításának valódi eszköze ezeken a fórumokon.

b) Események

Az Európai Unió Alapjogi Chartájának 20. évfordulója alkalmából az Európai Bizottság franciaországi képviselője konferenciát szervezett, amelyen a Charta érvényesítésének és alkalmazásának biztosításán dolgozó számos fontos érdekelt fél vett részt.

Ezzel összefüggésben George Pau-Langevin asszony, az emberi jogi biztos helyettese és a diszkrimináció elleni küzdelemért és az egyenlőség előmozdításáért felelős alelnök részt vett az Európai Bizottság és az Európai Unió Alapjogi Ügynöksége (FRA) által 2020. december 7-én, hétfőn szervezett vitán.

Elise Barbé (a Semmitőszék Büntető Kollégiumának bíróját, az FRA igazgatótanácsának elnöke) és Olivier Cousi (a Párizsi Bíróság Ügyvédi Kamarájának elnöke) mellett a Charta franciaországi alkalmazásával kapcsolatban kihívásokról és a teljes körű végrehajtásához szükséges intézkedésekről beszélt. A francia kezdeményezésekről, amelyek célja, hogy a polgárok figyelmét felhívják a Chartában foglalt jogokra, valamint a szövegben foglalt jogok előmozdítására és érvényesítésére vonatkozó intézkedésekről további információkért a konferencia felvétele [ezen a linken](#) érhető el.

II. – Nemzeti Emberi Jogi Tanácsadó Bizottság (Commission consultative nationale des droits de l'Homme)

A Nemzeti Emberi Jogi Tanácsadó Bizottság (CNCDH) 1947-ben létrehozott francia nemzeti emberi jogi intézmény. Független közigazgatási hatóság – olyan állami struktúra, amely független tanácsokkal és javaslatokkal látja el a kormányt és a parlamentet az emberi jogok, a humanitárius jog és fellépés, valamint az egyetemes szabadságjogok gyakorlása érdekében a polgároknak nyújtott alapvető garanciák tiszteletben tartása terén. 64 személyiségből és civil társadalmi szervezetek képviselőiből áll, és tükrözi a Franciaországban az emberi jogi kérdésekkel és a nemzetközi humanitárius joggal kapcsolatban kifejezett vélemények sokféleségét. Feladatai részeként figyelmezteti a nyilvánosságot, és felhívja a közvélemény figyelmét. Részt vesz továbbá az emberi jogok tiszteletben tartásával kapcsolatos oktatásban és képzésben.

2018-ban a CNCDH az Európai Unió Alapjogi Ügynökségével partnerségben kétperces videót készített, amely bemutatja az eszközt:

[Két perc az Alapjogi Charta megértéséhez – YouTube](#)

[Két perc az Európai Unió Alapjogi Chartájának megértéséhez – a CNCDH honlapja](#)

Meg kell jegyezni, hogy a Charta fent lesz a CNCDH új honlapján a „források” menüpont alatt, megnyitható leíró ablakkal, és amelyre jelentéseiben és véleményeiben az intézmény rendszeresen hivatkozik.

[1] A 2019. október 24-i 2019-183. sz. határozat arról, hogy a munkáltató megtagadta, hogy a munkavállaló szülési szabadság céljából idő előtt megszüntesse a szülői szabadságát.

[2] (EUB, 2007. szeptember 20., Kiiski kontra Tampereen Kaupunki, C-116/06. sz., EUB, harmadik tanács, 2014. február 13., YTN-ügy, C-512/11. és DST-ügy, C-513/11. sz., EUB, első tanács, 2019. május 8., C-486/18. sz. ügy).

[3] A 2007. október 23-i 1971/2007/EK rendelet 19. cikkének (2) bekezdése.

Utolsó frissítés: 20/04/2023

E lap nemzeti nyelvű változatát az adott tagállam tartja fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Az Európai Bizottság nem vállal semmifajta felelősséget az e dokumentumban szereplő vagy abban hivatkozott információk vagy adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.